

Personaluppgift

för år 1876

från

Poststationen i *Nödinge*,

som f. n. lyder under *Göteborg* post kontor.

Undertecknad poststationsföreståndare är född *1833 10/6*;

autogs till e. o. tjänsteman vid Postverket

och förordnades till nu innehafvande befattning *1875 den 11/12*; 17/12 1874

är härförutan *Gästgivare & hemmansägare*,

och har förut, enligt förordnande den varit poststations-

föreståndare i under år.

Nödinge den *30* januari 1876

Johan Peter Nordlund

(Blankett nr 82)
Tryckt i november 1872.

Vid uppgiftens undertecknande utsätts äfven fullständiga förnamn.

POST- historia från

ALE HÄRAD

Erik Lindgren

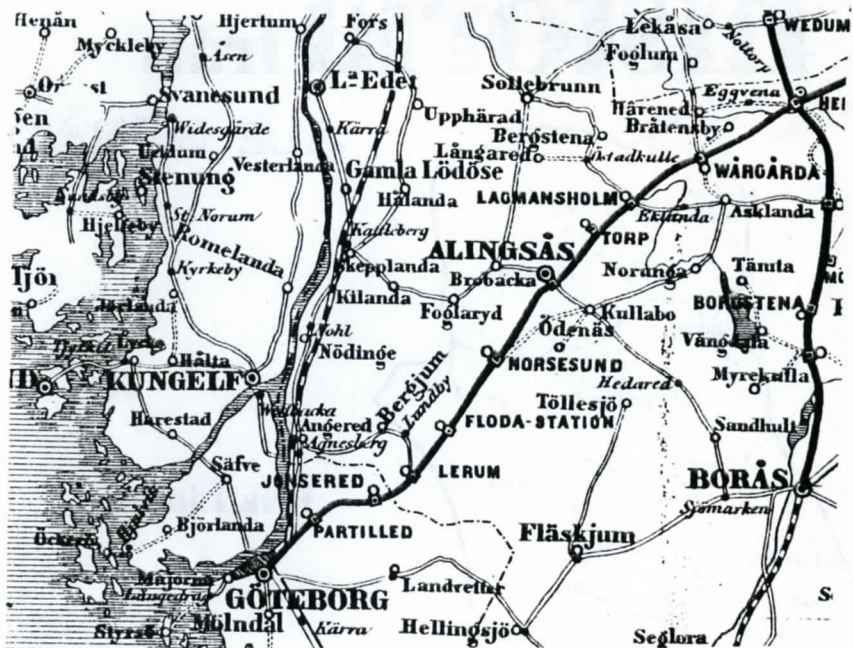

POSTHISTORISK SKRIFTSERIE 151

Uppdaterad 1996

INNEHÅLL

Alafors	26	Lödöse	3
Alvhem	25	Nol	17
Bohus	21	Nödinge	15
Brobäck	5	Nygård	20
Foglaryd	7	Nödinge	15
Gamla Lödöse	3	Prässebo	26
Garn	26	Skeplanda	10
Hålanda	12	Surte	17
Jordfallet	21	Älvängen	23
Kilanda	9	Västergötland-	
		Göteborgs	
		Järnväg	24

Ett utdrag ur 1877 års postkarta visar att järnvägen Göteborg-Trollhättan är under byggnad. Färdiga järnvägar (V.Stambanan och Uddevalla-Borås) markeras med heldragna streck.

Växjö 1990
Förlaget på post
Copyright: Erik Lindgren

(GAMLA) LÖDÖSE (S:t Peters socken)

På postens centralarkiv har det inte gått att finna kansli-byråns ärende från 1870 med diarienummer 2820. Det är därför inte möjligt att lämna några närmare uppgifter om bakgrunden till begäran om en poststation i Gamla Lödöse, men beslutet finns i samlingen av utgående skrivelser. Dessutom finns i ett ärende om den bohuslänska poststationen Amneröd belägg för att denna drogs in vid tillkomsten av poststationen i Gamla Lödöse den 1 maj 1871.

Josefina Backman blev från den dagen föreståndare för en av de större poststationerna inom förvaltningsområdet för Göteborgs postkontor. Om man räknar efter frimärksförsäljningen låg hennes poststation på tredje plats, närmast efter poststationerna i Majorna och Mölndal. År 1877 uppgick hennes frimärksförsäljning till 1012 kr (i Majorna 1741 och i Mölndal 1465 kr), medan poststationen i Nödinge t ex bara sålde frimärken för 42 kr och poststationen i Askim för 54.

Mellan Trollhättan och Göteborg färdades ångfartyget "Lilla Edet", som bl a angjorde Gamla Lödöse. Vid fartyget hämtade och lämnade mamsell Backman en brevlåda, som användes för befordran av vanlig post från Göteborg till adressater i Gamla Lödöse. Poststyrelsen hade beslutat om sådan brevlådsbefordran på hösten 1873 men inte tagit ställning till om någon ersättning skulle betalas till poststationsföreståndaren för det extra arbete, som enligt ett brev till poststyrelsen från postdirektör Frans Broberg den 12 november 1877 "väl icke kan anses tillhöra poststationsföreståndarens skyldigheter, utan utgör ett särskilt åtagande". Fru Backman begärde ersättning för 866 sådana inställelser, räknat från 1874. Postdirektör Broberg menade att hon "lärer väl svårigen kunna vägras ersättning därför, ehuru väl, på grund av gällande preskriptionsförfattning för anmälade av fordran hos Kronan, av den 8 september 1824, dylik ersättning måhända numera icke kan beviljas i vidsträcktare mån än för sislidit och innevarande år".

För att göra en lång historia kort så medgav poststyrelsen att fru Backman skulle få ersättning med 25 öre per gång under 1876 och 1877 och att postbefordran till Gamla Lödöse från och med 1878 icke skulle ske med ångfartyget "Lilla Edet". Det skulle ändå visa sig att postbefordran skedde

senare med både "Lilla Edet" och flera fartyg, något som till sist föranledde mamsell Backmans besök på postkontoret i Göteborg en vårvinterdag 1883. I avtal med rederierna fanns i allmänhet uppgift om att de skulle svara för transporter även till poststationerna men så inte i avtalet med rederiet för "Lilla Edet". Som ett resultat av detta besök upprättades ett kontrakt med henne om att hon för 75 kr om året skulle *"verkställa posttransporterna mellan Gamla Lödöse poststation och det orten anlöpande ångfartyget Lilla Edet"*.

Mamsell Backmans årsarvode som poststationsföreståndare var vid poststationens öppnande 1871 240 kr men höjdes till 260 kr, vilket gällde när hon den 1 oktober 1897 lämnade över befattningen till fröken Alfhild Brovall. Hon lyckades få det höjt till 500 kr med 1904 års ingång.

Den järnvägsstation som blev anlagd vid järnvägen mellan Lilla Edet och Alvhem kom att heta Lödöse. Medveten om att det skulle bli så föreslog postinspektör Otto Schütz efter samråd med kronofogden i Väne fögderi i ett brev till poststyrelsen att poststationen i Gamla Lödöse skulle namnändras till Lödöse. Poststyrelsen beslöt i enlighet härmed för tillämpning från den 1 april 1906.

Den 1 oktober 1918 blev Karin Elisabeth Olsson föreståndare för poststationen i Lödöse. Hon fick väl så lång tjänstgöring som företrädarna, eller exakt 40 år. Hennes efterträdare den 1 oktober 1958 blev Märta Lydia Jönsson, som flyttade till Hjo efter fyra år. Lisa Charlotta Carlsson tog då över poststationen i Lödöse den 1 december 1962 efter att ha varit lantbrevbärare i Hållsta utanför Eskilstuna sedan 1950. Hon fick uppleva poststationens omorganisation till postexpedition den 1 oktober 1966 och fick som fortsatt ansvarig titeln "stationsmästare". Titeln ändrades till postmästare i samband med 1977 års omorganisation, då postexpeditionen fick termen postkontor. Med ansvar för postservice till 1400 hushåll fick Ulla-Britt Pettersson överta postkontoret.

BROBACKA (östads socken)

Skolläraryninnan Lovisa Andersson utsågs av poststyrelsen till föreståndare för den poststation som inrättades i Brobacka i östads socken den 1 januari 1875. När det gick upp för de högre postmyndigheterna att hon var gift, fick hon inte vara föreståndare. På den tiden var gifta fruar omyndiga och fick inte inneha statlig tjänst. Däremot var det fritt fram för fröknarna, eller mamseller som de kallades till skillnad från adelsdamerna. En pionjär som kvinnlig poststationsföreståndare fanns vid den östgötska poststationen Sund, varom jag berättar i boken "Humlegubbar".

För att lösa den av misstag tillkomna felutnämningen i Brobacka fick man formellt låta Lovisas make, skraddaren Fredrik Andersson, överta befattningen. I verkligheten torde det emellertid ha varit Lovisa som skötte ruljansen vid poststationen. Årsarvodet hade fastställts till 200 kr, en mycket hög summa i förhållande till inkomsterna vid poststationen. Under andra halvåret 1875 kom det knappt in elva kronor i postavgifter.

Fredrik Andersson hörde ryktesvis att hans poststation var indragningshotad. Han ville mota Olle i grind och skrev den 10 november 1875 till poststyrelsen bland annat att de som anlidade poststationen hade *"å ena sidan till staden Alingsås en mil med mycket backig och besvärlig väg samt, å den andra, till Sollebrunns poststation två mil, med ännu svårare passage."*

För detta var postmästare Carl von Baumgarten i Alingsås helt okänslig och hänvisade till den ringa frimärksförsäljningen i Brobacka som *"tillräckligt talande skäl för ifrågasvarande poststations framtida obehövlighet"*. Han ville att den skulle ersättas med en postväska från Alingsås.

Men det blev inte som von Baumgarten ville. Inte ens i samband med att lantbrevbäring inrättades 1879 blev poststationen indragen. Hembygdssamlade filatelister har därför i allmänhet inga större svårigheter att dokumentera Brobacka i sina album med stämpelavtryck på brev eller frimärken.

Poststationen i Långared, en mil norr om Brobacka, som ersattes med lantbrevbäring och kommunombud i februari 1879, blev återinrättad 1884. Detta föranledde kronofogden Karl Hallberg att uttala sig i ett brev den 18 april 1885 på följande sätt:

"Sedan poststation blivit inrättad i Långared, anser jag Brobacka poststation, belägen vid en ringa trafikerad väg och i en glest befolkad ort, kunna utan olägenhet indragas".

I detta sammanhang kom även indragning av poststationen i Foglaryd på tal. Men poststyrelsen hade en annan uppfattning än handläggarna på det regionala planet, bland annat därför att indragningarna skulle medföra viss omläggning av den postföring som fullgjordes på längre sträckor av postiljoner på postkarror. Poststationen räddades alltså från indragning denna gång.

Men frågan aktualiserades på nytt sedan Fredrik Andersson på grund av flyttning till Göteborg sade upp sig i ett brev den 27 juni 1893. Till ny föreståndare föreslogs jordbruksarbetaren Carl Svensson, varvid poststationen skulle flyttas 400 meter men ändå ligga utmed allmänna postvägen. Ledamoten av riksdagens första kammare, friherre Jonas Alströmer, hade tänkt sig en helt annan lösning. Han skrev direkt till Postens generaldirektör Edvard von Krusenstjerna bland annat följande:

"Mitt förslag är att både Fåglaryds och Brobackas poststationer indragas och en ny poststation förlägges till östads barnhus, som ligger mitt i församlingen och där kunde skötas av Barnhusets skollärare".

Organisationsmässigt kunde postinspektören i Göteborg inte tillstyrka detta. Poststyrelsen sköt upp avgörandet, bland annat på grund av *"ett förhastat löfte till kyrkoherden och några andra personer med fördel av poststationens bibehållande i Foglaryd"*. Det blev en långbänk av ärendet som inte kom att avgöras förrän den 16 januari 1894, då poststyrelsen beslöt att poststationen i Brobacka skulle vara kvar tills vidare. Tre år senare kom emellertid dödsstöten och efter den 20 april 1897 finns det inga äkta stämpelavtryck med gravyrren BROBACKA på frimärken eller brev.

Inte långt från Brobacka inrättades emellertid på det nya seklets första dag en poststation med namnet Anten. Om den berättas på annan plats i detta häfte, som följer poststationerna i den tidsföljd som de sett dagens ljus.

FOGLARYD (östads socken)

I poststyrelsens brev till landshövdingen i Älvsborgs län den 17 december 1874 om åtgärder vid postverkets övertagande av ansvaret för kronobrevbäringen finner man bland annat ett beslut om att en poststation skulle inrättas i östad. Den skulle dock inte få socknens namn utan *"benämnas Foglaryd till undvikande av förväxling med poststationen östad i Göteborg och Bohus län"*. Till föreståndare antogs kyrkoherden L J Ljungström, som fick 150 kr i årsarvode för sitt bestyr med posten. Posten transporterades till den nya poststationen på en nyinrättad linje mellan Alingsås och Skepplanda med fortsättning under en period till Upphärad via Gamla Lödöse, Lilla Edet och Fors. För delsträckan mellan Foglaryd och Kilanda lyckades gästgivaren Andreas Rydbom i Gategården få ett kontrakt som gav honom kr 1:75 per mil i ersättning för posttransporten. För en annan delsträcka gick kontraktet till hemmansägaren Johannes Larsson i Kilandahult med sämre villkor, kr 1:25 per mil.

Postmästare von Baumgarten skrev ett brev till poststyrelsen den 25 januari 1876 och föreslog att poststationen i Foglaryd skulle dras in. Frimärken hade sålts där för bara 13 kronor under andra halvåret 1875. Han ansåg att postutväxlingen med Foglaryd och östads socken *"gott kunde ombesörjas genom lösväskas användande"*. På det förslaget nappade poststyrelsen emellertid inte.

Ett nytt förslag om indragning av poststationen togs upp i slutet av 1884. Det vann inte heller gehör och i ett brev till poststyrelsen den 23 april 1885 anslöt sig landskansliet i Vänersborg till yttranden från bl a kronofogden i Väne fögderi. Ett utdrag ur hans brev den 3 mars ger följande besked: *"Föreslagna indragningen av Foglaryds station skulle medföra stor olägenhet för denna ort, och den omständigheten att postverket förlorar några kronor om året torde billigtvis ej vara tillräckligt skäl att betunga denna ords befolkning och där boende lönade och icke avlönade kommunala och andra tjänstemän med skyldigheten att själva hämta sin post och den tunga, som Postverket anser sig icke kunna bära, såmedelst påtvingas denna fattiga ort."* Poststyrelsen beslöt om viss omreglering av postlinjen, men poststationen i Foglaryd fick vara kvar.

Kyrkoherde Ljungström hade under tiden följts som poststationsföreståndare av folkskolläraren J Brodin, vilken i sin tur i ett brev den 25 november 1889 begärde att bli befriad från uppgiften. Han föreslog kyrkvaktaren Sven Nilsson till efterträdare och poststyrelsen beordrade postmästaren i Alingsås att *"tillspörja bemälda Nilsson, huruvida han vill mot nedsatt ersättning, vars belopp må angivas, åtaga sig förevarande befattning"*.

Sedan länsmanen i Billingsdal förklarar att poststationen inte borde dras in och Nilsson sagt sig inte vija överta den med mindre än 150 kr i årsarvode, uppehölls befattningen på vakans under fortsatt letande efter föreståndare. Till Herregården flyttades poststationen med Johannes Lundblad som föreståndare och hamnade därmed tre kilometer närmare Brobacka. Efter skolrådets sammanträde den 16 oktober 1891 förmåddes Sven Nilsson att sänka sina löneanspråk till 140 kr och med den ersättningen antogs han till föreståndare den 1 mars 1892, då poststationen återflyttades till sin förra plats i skolhuset. Ett försök av handlanden A G Karlsson att bli poststationsföreståndare i stället för Sven Nilsson föranledde ingen åtgärd.

Kyrkoherde K Torin pekade genom ett brev den 14 mars 1894 till postdirektör Frans Broberg i Göteborg på vissa problem med adresseringen av posten, eftersom sockennamnet var postadress till en ort i Bohuslän. Han skrev bl a:

"Mer än en gång har jag fått mottaga skarpa förebråelser därför att jag icke insänt begärda upplysningar till vederbörande, och först 2 å 3 veckor efter dessa förebråelser bekommit det brev, som om det ej gått till östad och sedan Sverige runt, sparat både mig och vederbörande avsändare många förtretligheter".

Postdirektör Broberg hade förståelse för de problem som prästmannen i östad ofta mötte genom att brev till honom hamnade i Bohuslän och vid expedieringen därifrån ibland råkade på villovägar så att de kunde bli mycket försenade. Broberg föreslog därför poststyrelsen att den bohuslänska poststationen skulle döpas om till Naverstad och att den västgötska poststationen Foglaryd skulle få heta östad.

Poststationsföreståndare Sven Nilsson var emellertid emot förändring och däri instämde postmästaren i Alingsås. Det gjorde också poststationsföreståndaren i östad och dennes chef, postmästaren i Strömstad. Vid föredragningen i poststy-

relsen den 29 juni 1894 ansåg poststyrelsen att förslaget om namnändring inte förtjänade avseende.

Breven fortsatte att bli felexpedierade, troligen också efter den förändring som drabbade Foglaryd med det nya seklets ingång. Poststyrelsen beslöt nämligen att poststationen i Foglaryd skulle dras in, när Västergötland-Göteborgs järnväg öppnades för allmän trafik. Postföringen hade dessförinnan genomgått ytterligare förändringar. Det kontrakt som nu fanns om postföring med häst och vagn på linjen Alingsås-Foglaryd sedan oktober 1898 med Svante Englund i Strand upphörde *"på grund av ordalydelsen i kontraktet utan föregående uppsägning"*. Uppsagd blev däremot Sven Nilsson och den 31 december 1899 var sagan all för poststationen med namnet Foglaryd. Kunderna fick i stället besöka den förenade post- och järnvägsstationen i Sjövik för att utträta sina postärenden.

KILANDA (Kilanda socken)

Skolläraren John Mogren blev föreståndare för poststationen i Kilanda, som öppnades den 1 januari 1875. För transport av posten utmed postföringslinjen mellan Alingsås och Skepplanda fick gästgivaren E Mellgren i Kattleberg kontrakt på delsträckan från Skepplanda till Kilanda med två kr per mil i ersättning, medan posten i motsatt riktning kördes av hemmansägaren Johannes Larsson i Kilandahult för blott kr 1:25 per mil.

John Mogren begärde redan den 27 mars 1875 avsked från sin befattning som poststationsföreståndare, enär han skulle flytta från Kilanda. Skolläraren Anders Almgren blev hans efterträdare med oförändrat årsarvode, dvs 150 kr.

Ett besparingscirkulär från poststyrelsen i september 1875 anmodade postförvaltarna att redovisa "olönsamma" poststationers trafiksiffror. Från närmare 200 postmästare i vårt land kom det uppgifter som tydde på att åtskilliga av de under 1874 och 1875 inrättade poststationerna inte bar sig. Inom Alingsås dåvarande förvaltningsområde gällde det sex poststationer, däribland Kilanda. Det var ändå den av de sex som visade på bäst trafiksiffror för andra halvåret 1876. Frimärken hade sålts för 130 kr under den perioden.

Av sex tänkta indragningar blev inte så många verklighet när det kom till kritan, som man säger. I varje fall inte omgående utan först efter ytterligare några år, när lantbrevbärare började vandra på de västgötska vägarna. Om poststationen i Kilanda skrev postmästare Carl von Baumgarten följande i ett brev till poststyrelsen den 15 januari 1876:

"Från Kilanda hava under berörd tid inga tjänstebrev expedierats. I betraktande av denna och de andra stationernas belägenhet invid allmänna postvägen bör postutväxling gott kunna ombesörjas genom lösväskas användande, Kilanda möjligen undantagandes med fästat avseende å den betydligare korrespondensen".

Det sistnämnda tillägget torde ha bidragit till att poststyrelsen inte längre räknade med Kilanda bland de poststationer som vid det tillfället var aktuella för indragning.

Inte heller några år senare, när man efter sammanträde med länsstyrelsen i Vänersborg planerade för lantbrevbäring, behövde poststationen i Kilanda stryka på foten.

Almgren, som i ett par omgångar lyckades få sitt årsarvode höjt till 360 kr, efterträddes 1908 av folkskolläraren Frans Gustaf Lindblad. Därefter har tjänsten innehafts av Harry Petré (1911-1914), Gustaf Arvid Isidor Mellström (1914), August Vilhelm Hultén (1915), Axel Georg Brink (1915-1918) och Ebba Eleonora Andersson (1918-1920).

Axel Georg Brink var åter i tjänst oktober-december 1920, men därefter lämnade posten skolhuset. Poststationen flyttades till avtagsvägen mot Kilandahult, där sömmerskan Berta Josefina Lundqvist var föreståndare 1921-1925. Hon följdes på nyåret 1926 av Elsa Lundkvist, som blev föreståndare för poststationen i Ytterby 1931, varvid Berta Josefina kom tillbaka som föreståndare, nu med efternamnet Jonsson. Hon blev nu poststationen trogen till några månader före dess indragning med september månads utgång 1962. År 1956 fick hon medaljen för nit och redlighet i rikets tjänst. Tjänsten uppehölls på vakans under tiden 1 augusti-30 september 1962.

SKEPPLANDA (Skepplanda socken)

Gästgivaren Emanuel Mellgren blev föreståndare för poststationen med namnet Skepplanda, när den öppnades den 1 januari 1875. Poststationen låg i Kattlebergs gästivaregård utmed

postlinjen mellan Vänersborg och Göteborg. Den blev också anknypningspunkt för en postföringslinje från Alingsås, som inrättats med 1875 års ingång för att skapa förbindelse med de mellanliggande poststationerna Brobacka, Foglaryd och Kilanda.

Rörelsen vid poststationen i Skepplanda var rätt stor jämfört med de tio andra poststationer som inrättades samtidigt inom Göteborgs förvaltningsområde. Mellgren sålde frimärken för 232 kr under första verksamhetsåret och skickade i väg fler värdebrev än någon av de övriga jämgamla (Angered, Askim, Björlanda, Harestad, Landvetter, Lycke, Nödinge, Styrso, Säve, och öckerö). Detta berodde kanske delvis på att han hade tre tjänstebrevsberättigade postkunder, nämligen kronolänsmannen i Ale härad samt kyrkoherden och komministern i Skepplanda pastorat. Det fanns ingen risk att förslag skulle göras år 1879 om indragning av poststationen i samband med diskussionerna om införande av lantbrevbäring.

Men den risken uppstod så mycket starkare, när poststationen i Älvängen kom till med 1885 års ingång. Postinspektören i Göteborg väckte den frågan i sitt brev till poststyrelsen den 25 september 1884. Det tog dock litet tid att utreda frågan och poststationen i Skepplanda fick en nådatid på ett kvartal. Den drogs in den 31 mars 1885.

Detta kvartal var det första under vilka Oscars-frimärken såldes. Därför har kommittén för ortstämpelkatalogen bedömt Oscarsfrimärken med Skepplanda-stämpel som mycket sällsynta och gett dem ett högt katalogvärde. Frågan är väl om det över huvud taget finns några äkta sådana. Gästgivare Mellgren hade kanske tillräckligt många ringstypsfrimärken kvar för att klara sig under de sista månaderna innan poststationen drogs in.

Nu fick postkunderna ersättning i form av lantbrevbäring från Älvängen med början i april 1885. Kyrkväktaren Johan Bernhard Hansson blev den förste lantbrevbäraren. Han gick måndagar och torsdagar mellan Älvängen och Skepplanda skolhus.

I Skepplanda inrättades vid Albotorget den 1 oktober 1974 en postexpedition, som fick namnet ÄLVÄNGEN 2. Karin Maria Svahn, som varit föreståndare för poststationen i Alvhem under närmare nio år, antogs till "stationsmästare", som chefstiteln var då, förändrad till postmästare 1977, då postexpeditionens rätta term blev postkontor.

HALANDA (Hålanda socken)

Med Anders Larsson som föreståndare öppnades en poststation i Hålanda den 1 januari 1875. För att forsla posten till Hålanda tecknades kontrakt med gästgivaren och den nyutnämnde poststationsföreståndaren i Skepplanda Emanuel Mellgren. Han fick två kr milen för detta, medan kontraktet med hemmansägaren Arvid Andersson i Föstorps, som forslade posten i andra riktningen på samma sträcka, bara tillförsäkrade denne 95 öre per mil. Så olika kunde villkoren falla ut under betingsystemets tid.

Arvid Andersson turades om med Martin Olsson i Sandåker med postforslingen, som för dennes del också avsåg sträckan mellan Hålanda och Fors för kr 1:10 milen. Vetskapen om den stora ersättningsskillnaden i förhållande till gästgivaren torde ha bidragit till att de skrev ett brev till poststyrelsen den 2 september 1875 och sade upp sig. De ville upphöra med arbetet vid årets slut men fick till svar att deras uppsägning inte kommit in i tid. Sedan poststationsföreståndare Anders Larsson på uppmaning från postmästaren i Vänersborg frågat dem om uppsägningen skulle gälla för 1876 års utgång, svarade de gåtfullt att de ej ansåg sig skyldiga "uppsäga kontraktet för nästa års utgång".

Anders Larsson använde sin datumstämpel vid sidan om namnteckningen på det besked han lämnade till postkontoret i Vänersborg om postförarnas svar. Det var eljest ovanligt och inte föreskrivet i reglementet att använda datumstämpeln för sådana ändamål. Sättet förefaller ha tillämpats på flera håll i Västergötland. Tyvärr är det sällsynt att dokument av det slaget finns kvar bland arkivhandlingarna. En och annan "forskare" har inte kunnat motstå frestelsen att ta dem med sig och efter någon tid lämna dem till samlarauktioner för snöd vinnings skull. Personligen har jag blivit upprörd när jag noterat spår av sådan verksamhet. Värst känns det vid upptäckt att objekt försvunnit ur handlingarna under senare årtionden. Jag önskar att auktionärerna kunde få rätt att på förfrågan ange inlämnarnas namn, så att det ginge att undersöka på vad sätt de fått tag i objekten. Detta skulle hjälpa dem som handlat i god tro, om de köpt objekten.

Kontrakt med postkontoret

Vänersborg

Poststyrelsen
Emanuel Mellgren
Skepplanda
Arvid Andersson
Föstorps
Sandåker, säger sig inte
skyldiga till uppsägning kontraktet
för nästa års utgång då de
inte kan slippa med detta av
slut, utan förbehåller sig rätt
att längre fram uppsäga
kontraktet om de så tillfrågas
meddelning av sådant svar är
afslutet tillräckligt

A. Larsson

Martin Olsson
Sandåker

Anders Larsson skulle snart nog finna att hans poststation blev olönsam för postverket. Det som efter några år ytterst bidrog till att den drogs in var att en poststation inrättades i Nygård. Ironiskt nog var kyrkoherden J. Hulthén i Ale-Skövde en av tillskyndarna. Han undertecknade tillsammans med 15 andra personer ett brev till poststyrelsen den 13 september 1878 med begäran om en poststation i Nygård.

Det blev många turer innan omorganisationen kom till stånd och förslagsställarnas tanke att handlanden Samuel Ahlström skulle bli poststationsföreståndare i Nygård var förlegad när beslutet kom. Då kunde man förlägga den nya poststationen till järnvägsstationen, varifrån postföring inrättades till poststationen i Hålanda, som drogs in efter fem månader, när det blev lantbrevbäring från Nygård i stället för postföring med 1881 års ingång.

Kommunalnämndens ordförande i Hålanda, Johan Anderson, hade kämpat för att poststationen i Hålanda skulle behållas och försökt motverka den planerade lantbrevbäringen. Han hade till och med förmått Amnders Larsson att gå med på att sänka årsarvodet för poststationen från 100 till 50 kr och åta sig postföring mellan Nygård och Hålanda för 50 öre per tur, fram och åter.

Men vid detta fäste poststyrelsen inte något avseende. De som sedan 1875 vant sig att besöka poststationen i Hålanda för att uträtta sina postärenden fick nu passa den nytillträdande lantbrevbäraren Leander Lorentzson från Gähl i samma syfte. Hans ersättning från postverket blev 50 öre för varje tur.

Försök gjordes att häva poststyrelsens beslut att dra in poststationen i Hålanda. Lantbrevbäringen var inte så väl utvecklad att den kunde ge en service som motsvarade den poststationen hade gett. Kommunalstämman i Hålanda skolhus den 6 april 1905 beslöt att begära hos poststyrelsen att få en poststation i folkskolan med Alfred Hollander som föreståndare.

Samtidigt fick poststyrelsen ta ställning till ett brev med moteld. Personer som bodde mera centralt menade, att en poststation i skolan skulle förorsaka "stor skada och besvär till följe av väglängden till skolan".

Ärendet blev handlagt av bl a postmästare Adolf Blomberg i Trollhättan och poststationsföreståndare Per Ericsson i Nygård. Den sistnämnde ansåg att "*flera inom Hålanda socken bosatta personer äro emot än för inrättandet av poststation inom socknen*". Poststyrelsen beslöt i juli 1905 att framställningen om en poststation inte skulle föranleda någon åtgärd. Det innebar bland annat att lantbrevbärare Victor Olausson, som sedan 1898 hade vandrat mellan Nygård och Hålanda, fick fortsätta att bära post till personer som mötte upp längs linjen eller hämtade posten på avlämningsställen vid Stommen eller skolhuset.

NÖDINGE (Nödinge socken)

Gästgivaren Johan Peter Nordlund blev föreståndare för den poststation som inrättades vid Nol med namnet Nödinge vid 1875 års ingång. Efter halvtannat år övertogs befattningen av förre handlanden C A Olsén. Båda hade 150 kr i årsarvode, men inte heller den andre föreståndaren blev länge vid sin läst. Att denne slutade berodde på järnvägen mellan Göteborg och Trollhättan. Den 9 juni 1877 inrättades nämligen en förenad post- och järnvägsstation i Nol och samtidigt drogs poststationen med namnet Nödinge in.

Tidigare hade man fört en sådan indragning på tal. I ett cirkulär den 27 september 1875 begärde poststyrelsen från postmästarna runt om i landet uppgift om vilka poststationer som var olönsamma. Till dem hörde Nödinge, som under hela år 1875 sålde frimärken för mindre än 30 kr. Kännedom om att järnvägsstationen i Nol var i vardande bidrog till att poststationen med namnet Nödinge fick vara kvar tills vidare.

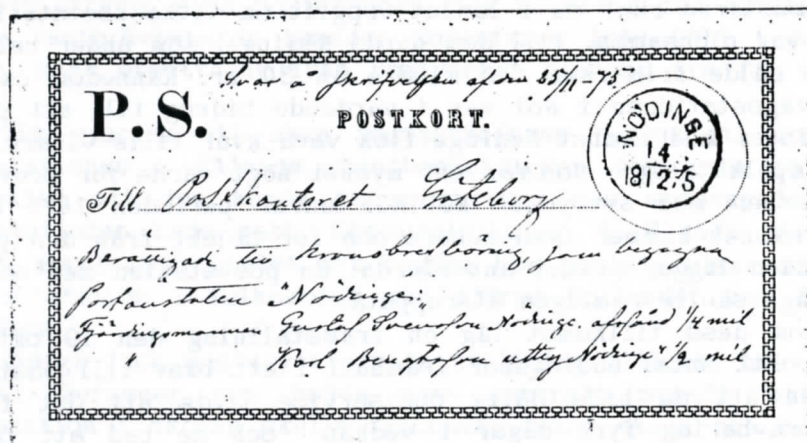
Stämpelkatalogen noterar ett mycket högt värde för brev och frimärken med avtrycket NÖDINGE under perioden 1875-1877. Men namnet kommer igen senare och för objekt från den yngre perioden ligger priset annorlunda. En poststation med namnet Nödinge skulle nämligen återuppstå.

Bakom dess tillkomst låg en framställning den 19 oktober 1915. Ett antal nödingebor framhöll i ett brev till poststyrelsen att de hade dålig postservice trots att det fanns lantbrevbäring fyra dagar i veckan och de bad att få en poststation inrättad i Nödinge hållplats.

Postdirektionen i Göteborg fann vid remissbehandlingen att "*det måste för sökandena framstå såsom i hög grad otidsenligt att deras post icke kan få utväxlas vid hållplatsen utan måste tagas över Nol*". Postdirektionens förslag anslöt sig till sökandenas framställning och omfattade dessutom en viss ändring av lantbrevbäringsnätet.

Poststyrelsen beslöt enligt postdirektionens förslag och till föreståndare för en poststation, inrättad vid Backa säteri nära hållplatsen antogs Eva Brogren med 240 kr i årsarvode. För detta belopp skulle hon också fullgöra transporter mellan de postförande tågen och poststationen.

Beslutet genomfördes den 1 november 1916. Fröken Brogren följdes 1921 av Anna Eleonora Lönn, som fyra år senare fick Sigrid Charlotta Adolfinas Musculus till efterträdare. Hon var kvar så mycket längre, nämligen till och med 1946, varefter Konrad Bertil Svensson tog vid. Denne var också lantbrevbärare på linjen Nödinge-Skrapekärr. Han fick medaljen för nit och redlighet i rikets tjänst år 1962. Med 1966 års ingång blev Elsa Ragnhild Marianne Alfredsson föreståndare för poststationen och fick uppleva att den höjdes till postexpedition den 1 oktober 1969, varvid hennes titel blev "stationsmästare". År 1977 ändrades termen postexpedition till postkontor och chefen kallades postmästare. Från att ha varit en obetydlighet nära järnväghållplatsen har poststationen utvecklats till ett postkontor med ansvar för service till drygt 1600 hushåll.

Vid forskning i Postens centralarkiv får man ofta leta förgäves efter dokument av detta slag, till vilka hänvisas i ännu kvarliggande handlingar. Många av dem har blivit utbudna på samlarauktioner. Det är svårt att avgöra när arkivet blivit plundrat på dem. Man önskar gärna att auktionärer vägrade att ta emot dem till försäljning.

På omslagets baksida återges personaluppgiften för Nödinge 1876, försedd med avtryck av poststationens datumstämpel. Handlingen veks samman innan stämpelsvärtan hunnit torka.

NOL (Starrkärrs socken)

I poststyrelsens cirkulär den 11 juni 1877 kan man läsa att "poststationer av 1 klassen hava öppnats i Nol och Upphärad vid järnvägslinjen Göteborg-Trollhättan, varemot förutvarande poststationerna i Nödinge och Upphärad blivit indragna".

Detta skall tolkasså att de tidigare inrättade lantpoststationerna flyttades till närliggande nyuppförda järnvägsstationerna, där järnvägens folk fick ta ansvaret också för postservice, medan de först tillsatta poststationsföreståndarna blev uppsagda.

I Nol fick stinsen G L T Wendel uppgiften som postansvarig med 240 kr i årsarvode. Han följdes efter något år av J R Robertsson och i juli 1892 antecknas Gustaf Widén som poststationsföreståndare. Nästa byte blev i mars 1899, då Jacob Ekman tog över ansvaret till och med september 1908.

Den 1 oktober 1908 skildes post och järnväg åt. Arrendatorn Carl Johan Elof Lundberg blev föreståndare med 300 kr i årsarvode. I beloppet ingick även ersättning för transport av posten mellan järnvägsstationen och poststationen.

Fröken Helny Andrea Johansson tog över poststationen i april 1913 men flyttade redan i oktober till Munkfors, varvid Anna Sigfrida Ericsson blev Nol-postens nya föreståndare för en kort period. Johanna Amalia Johansson tog nämligen över den 1 oktober 1914. Hon blev efter 14 år föreståndare för poststationen i Hunnebostrand och i Nol anställdes den 1 maj 1928 Agnes Dorotea Carlsson, som varit poststationsföreståndare i Högboda sedan 1921. Omsättningen var gynnsam och den 1 mars 1949 organiserades poststationen som postexpedition.

Helge Ingmar Karlsson blev chef 1964 med titeln stationsmästare och efter 1970- och 1980-talens omvälvande förändringar är termen numera postkontor, där postmästaren ansvarar för postdistribution till drygt 2100 hushåll inklusive dem med postadress Alafors.

SURTE (Nödinge socken)

Tanken på en poststation med namnet Surte fördes på tal tidigt. I ett brev till poststyrelsen från postinspektören i Göteborg den 10 december 1877 anmälde denne bland annat att Jordfallets anhaltsstation på järnvägen Göteborg-Trollhättan

skulle dras in. I stället skulle på ett avstånd av några kilometer söder om Jordfallet vid Surte "inrättas en anhaltstation, men bantågen vid denna station komma att endast tillfälligtvis göra uppehåll". Tillägget innebar svårigheter för postutväxlingen och bäddade knappast för beslut om en poststation vid Surte.

Men i ett brev den 4 januari 1878 erbjöd sig Bergslagernas Järnvägs AB att låta föreståndaren vid Surte hållplats "mottaga och avlämna post, innesluten i vanlig låst postväska mot en ersättning av 5 kronor i månaden". Postväskan skulle vidareföras av en postiljon till Kungälv. Detta accepterades och medförde att Kungälv via järnvägen fick daglig postförbindelse. Den kom senare att utgå från Jordfallet.

Kungälf—Surte.								
—	5,30	f. m.	0,5	Kungälf's postexpedition....	Alla dagar.	7,45	—	f. m.
6,15	—	f. m.		Surte anhaltstation (å linien Göteborg—Öxnered)	Alla dagar.	—	7,0	f. m.
				Postförbindelsen å linien underhålles allenast den tid af vintern, ångbåtsförbindelsen mellan Göteborg och Kungälf är alldeles instäld.				

Erbjudandet ledde däremot inte till att någon poststation inrättades i Surte. Man fick något mera påtagligt att bita i, när Norra Surte AB skrev till poststyrelsen den 31 januari 1880. Företaget hade sedan 1868 "bedrivit Surte Glasfabrik och en större vattenmjölkvarn, belägen helt nära Göta älv på östra sidan om älven men likväl i Hisings härad." Företaget begärde i brevet att en postexpedition skulle öppnas i Surte och föreslog att dess förvaltare John Leopold Gullbransson skulle få bli föreståndare. Han fick bli följande omnämnd i brevet:

"Han har sin bostad ungefär 100 fot från perrongen till anhaltstationen och är fullt pålitlig och passande att ordentligt sköta och ansvara för postexpeditionen mot ganska ringa ersättning".

Efter utredning av postmästaren och postinspektören i Göteborg dröjde det inte länge förrän poststyrelsen kunde fatta beslut, dock först sedan Bergslagernas Järnvägs AB i ett brev den 11 mars 1880 medgett att tågen skulle "så länge Surte hållplats är upplåten för allmän trafik, stanna vid ifrågavarande hållplats för posts avlämnande och mottagande".

I och med detta var det klart att poststationen i Surte kunde inrättas den 1 maj 1880. Till föreståndare antogs som väntat förvaltare John L Gullbransson. Han skrev den 8 december 1881 till poststyrelsen att glasfabrikationen blivit så utvidgad att han inte kunde få tillräcklig tid att ägna åt postgöromålen. Poststyrelsen godkände att fröken Hilda Liljegren, anställd vid lanthandeln i Surte, fick efterträda honom från 1882 års ingång med oförändrat årsarvode, 100 kr.

Poststationen flyttades år 1893 till järnvägsstationen och stationskarlsförmannen Johannes Ericsson fick ta ansvar för samhällets postservice. Han avancerade till stationsföreståndare och var kvar så länge som järnvägsbolaget gick med på det. Efter dess önskan om att alla stationer skulle slippa från posten, blev det skilsmässa den 1 juli 1908, då fröken Anna Elisabet Ericsson tog över, nu med ett från 480 till 600 kr höjt årsarvode och med ett biträdesanslag på 300 kr om året. Efter att Anders Karlsson varit föreståndare under en mellanperiod på knappt två år tillträdde den nu 63 år gamle och pensionerade stinsen Johannes Ericsson, som fick börja svinga datumstämpeln på nytt den 1 juli 1913.

Efter drygt sju år tog Ingeborg Maria Axelina Giöbel över poststationen den 17 november 1920 och var kvar till augusti månads utgång 1925. Vinden blåste på rätt håll och poststationen blev höjd till postexpedition den 1 mars 1948. Astrid Signe Wallblad, som varit poststationsföreståndare sedan september 1925, fick nu titeln stationsmästare. Hon följdes 1962 av Axel Vilhelm Herlogsson.

Från maj månads början 1973 fick postexpeditionen tilläggs-siffran 2. Detta berodde på att den postanstalt, som funnits med namnet Bohus sedan oktober 1910 (ursprungligen inrättad med namnet Jordfallet), blev omdöpt till Surte 1. Orsaken var postverkets strävan under den tidsperioden att minska antalet adressenheter.

Med ny terminologi blev postexpeditionen Surte 2 ett lokalpostkontor den 1 juli 1977, från 1986 kallat kort och gott postkontor, liksom andra fasta postanstalter. Glasbruket blev nedlagt 1978 men trots att det haft närmare 700 anställda, klarade sig samhället. Postmästare Soili Lundström kunde vid en återblick i samband med inflyttning i nya lokaler i december 1986 konstatera, att inte minst postpersonalen kunde se att orten hade överlevt och blomstrade. Ännu en namnändring gjordes den 1 oktober 1990, då tilläggs-siffran 2 blev

slopad och postkontoret därefter åter heter Surte. Det postkontor som under mellantiden fått heta Surte 1, återfick nu namnet Bohus.

I 1986 års nybyggnad markerades en linje rakt genom postlokalen. Den visar var gränsen gick mellan Danmark och Sverige fram till freden i Roskilde 1658.

I äldre tid omfattade Surte två byar, "danska Surte" och "svenska Surte". Det svenska låg då i Angereds socken av Vättle härad. Länge efter att det blivit svenskt, låg Surte i Bohuslän. Bönderna vägrade att låta sig kallas västgötar. Först på 1800-talet fördes Norra Surte till Ale härad.

Surte torde vara mest känt för flertalet svenskar på grund av den stora naturkatastrofen 1950, då jordmassor sattes i rörelse mot Göta Älv. Hus kastades över ända och några begravdes i lermassor, medan raset flyttade andra ända upp till 100 meter. Ett hundratal familjer drabbades men inte ett enda dödsoffer krävdes. Två svårt skadade och några lindrigt skadade samt mer än 100 utrymda lägenheter blev facit. Sex av de 31 skadade bostadshusen måste rivas och två brändes. Resten reparerades och kunde användas som förut.

NYGÅRD (Ale-Skövde socken)

Om man söker på en av sidorna i Postens interna telefonkatalog, finner man efter rubriken Nygård parentesen "*Tidigare postställe numera enbart ortsadress*". Ortstämpelkatalogen avslöjar att posten i Nygård upphörde den 7 december 1974. Dessutom anger ortstämpelkatalogen, att datumstämpeln efter postställets indragning har gravyren NYGÅRD LBB 2. Enligt standard borde det i lantbrevbärarens datumstämpel stå LÖDÖSE LBB och en siffra, eftersom poststället vid indragningen ersattes med lantbrevbäring från Lödöse.

I detta häftes avsnitt om Hålanda har nämnts att en av drivande krafter för att få en poststation i Nygård var kyrkoherden J Hulthén i Hålanda. Den socknens poststation blev indragen som en följd av att en poststation öppnades i Nygård, men det var petitionärernas avsikt, eftersom deras framställning också antyder möjligheten av att flytta poststationen i Hålanda till Nygård.

Bergslagernas Järnvägs AB medgav i ett brev den 31 oktober 1878 till postinspektören i Göteborg att en poststation fick inrättas vid Nygårds hållplats med förbehåll "*att om mot förmodan denna hållplats skulle komma att indragas, då även få återkalla sitt nu gjorda medgivande*". Ärendet drog ut på tiden men den 1 augusti 1880 inrättades poststationen, där järnvägsmannen Per Ericsson fick ta ansvaret för posten med 120 kr i årsarvode för denna del av arbetet. Han avancerade och blev stins, när Nygårds station utvecklades. Från maj 1886 kunde han för postsysslan inkassera 480 kr om året.

Ericsson fick lämna sina postinventarier ifrån sig efter litet mer än 17 år, för den 1 februari 1908 skildes poststationen från järnvägen och handelsföreståndaren Klas Albert Classon blev föreståndare. Han tjänstgjorde som sådan mer än 30 år och begärde i ett brev till postmästaren i Trollhättan den 19 oktober 1939 att bli entledigad. Detta beviljades och i samband med hans avgång förenades post och järnväg åter i Nygård den 1 juni 1940. Carl August Nyström fick nu ansvar för både post och järnväg, följd 1949 av Erik Oskar Hjelm. K O Jergil tog över i april 1955 och fick vara med om att posten skildes från järnvägen den 1 augusti 1958. Nu blev Rut Ingeborg Andersson föreståndare för poststationen vilken den 9 december 1974 organiserades som ett postställe för att därefter bara vara en postadress, såsom nämnts i inledningen av detta avsnitt. Nedläggningen föregicks av många protester från ordsbefolkningen.

JORDFALLET (Bohus) (Nödinge socken)

Jordfallets anhaltstation mellan Surte och Nol på järnvägen Göteborg-Falun blev också poststation från och med den 1 november 1900, sedan poststyrelsen beslutat om detta på postinspektionens tillstyrkan av en framställning från en del korrespondenter. Från Jordfallet fanns då postföring till Kungälv och detta bidrog till poststationens inrättande. Till föreståndare antogs stationskarlsförmannen Alfred Hennix med 300 kr i årsarvode för bestyret med posten. Stationskarlen Carl Martin Engström tog över i november 1905, följd ett år

senare av kollegan Carl Filip Norgren. Han fick börja använda en ny datumstämpel den 1 maj 1907, då järnvägs- och poststationens namn ändrades till Bohus. Ändringen bottnade i ett regeringsbeslut på grund av framställning från Järnvägsstyrelsen.

Bergslagernas Järnvägs AB underrättade i oktober 1907 poststyrelsen om att företaget önskade att dess stationspersonal inte längre skulle syssla med postgöromål på stationerna, detta för tillämpning senast från 1909 års ingång. Ett resultat av beslutet blev att poststationen i Bohus drogs in den 31 december 1908. Beslutet fattades sedan postinspektionen i Göteborg besvarat poststyrelsens fråga *"huruvida icke erforderlig postutväxling mellan de postförande bantågen å Bergslagsbanan och postkontoret i Kungälv kunde på ett tillfredsställande sätt ordnas även utan att förmedlas av en poststation vid Bohus"*. Svaret visade bl a att *"Kungälv stad hade förbundit sig att ombesörja alla förekommande posttransporter till och från vederbörande posttåg utan särskild ersättning från postverket"*.

Många protesterade mot poststationens indragning och postdirektör Frans Broberg var också emot den. Han föreslog att fabriker Otto Fredrik Sandstén skulle överta den i en särskild lokal, men poststyrelsen gick inte med på detta då kostnaderna var för höga. Indragningsbeslutet stod fast.

Det gick senare att spåra upp en person som var villig att sköta poststationen för samma belopp som hade utgått till järnvägsbolaget och den 1 oktober 1910 återinrättades poststationen i Bohus med Johanna Matilda Norberg som föreståndare. Hon fick 240 kr om året i arvode, vilket även inkluderade transporter till och från järnvägsstationen. Hon efterträddes redan den 1 oktober 1913 av Anna Matilda Wångblad som från och med 1915 lyckades få arvodet höjt till 360 kr. När hon slutade med utgången av decenniet blev det under en period tätare skiftet på föreståndarebefattningen: Sofia Samuelsson (jan-juni 1920), Anna Erik Sandstén (juli 1920-juni 1924), och Otto Andersson (juli 1924-okt 1925).

Med den 59-åriga förre godsägaren och riksdagsmannen Carl Teodor Magnussons tillträde den 1 november 1925 blev det en stabil tid under 20 år. I sitt 80:e levnadsår överlämnade han poststationen med 1946 års ingång till Eyvor Maria Elisabet Forsaeus. Hon fick vara med om att poststationen klassificerades som postexpediton från den 1 oktober 1951 och fick då

titeln "stationsmästare". I juli 1977 ändrades termen för postexpeditionen till (lokal)postkontor och innehavarens titel blev postmästare.

I postverkets strävan efter att minska antalet adressenheter blev postexpeditionen namnändrad till Surte 1 den 1 maj 1973. Med ny policy kunde Postens ledning så småningom medge att postkontor som förlorat sina rätta namn under vissa betingelser kunde få dem tillbaka. Sålunda ändrades postnamnet Surte 1 till Bohus den 1 oktober 1990.

ÄLVÄNGEN (Starrkärrs socken)

En framställning från ett antal personer i Älvängen ledde till att postinspektionen i Göteborg den 25 september 1884 föreslog poststyrelsen att inrätta en poststation där med samtidig indragning av poststationen i Skepplanda. Poststyrelsen beslöt att poststationen i Älvängen skulle öppnas den 1 januari 1885, men med indragningen av poststationen i Skepplanda fick anstå tre månader

Poststationen i Älvängen förenades med den just uppförda järnvägsstationen och stinsen Anders Gustaf Helin blev dess föreståndare. Vid hans pensionering tog stationskarlsförmannen August Sjögren över 1908, men blott för en kort tid, eftersom järnvägsbolaget inte ville acceptera att dess personal sysslade med post.

Föreståndare för den från järnvägen nu skilda poststationen blev den 1 april 1908 förre stinsen A G Helin, följd i december 1909 av Frans Daniel Andersson. Han lämnade över till Daniel Fahlström i oktober 1916. Denne var då 67 år och hade tidigare varit anställd som förste postiljon.

Den 1 oktober 1920 tog fru Kristina Helin över poststationen i Älvängen och blev på sin post i 20 år. Efterträddaren den 1 oktober 1940 blev Anna Charlotta Carlsson. Hon upplevde poststationens stathöjning till postexpedition den 1 februari 1946 och fick därmed titeln *stationsmästare*.

Folke Holmås efterträdde henne 1967 och sedan dess har postexpeditionen bland annat genomgått den förändringen, att den liksom alla fasta postanstalter kallas **postkontor**. Med titeln postmästare har dess föreståndare fått ta över ansvaret för postservice till drygt 3700 hushåll, bland dem Helén Eklund, som tidigare varit postexpeditör i Göteborg.

Över Älvängen har post under ett par perioder expedierats till postombuden i Sälända och Källanda. Datumstämplarna har haft gravvren ÄLVÄNGEN POB 1 för postombudet i Sälända under tiden 1 juni 1946-31 augusti 1951 och ÄLVÄNGEN POB 2 för postombudet i Källanda under tiden från den 1 oktober 1962 till utgången av 1974.

VÄSTERGÖTLAND - GÖTEBORGS JÄRNVÄG

Tre förenade poststationer vid Västergötland-Göteborgs järnväg, vilka inrättades den 1 januari 1900, kom att hamna inom Ale härad, Anten, Mjörnsjö och Sjövik, norrifrån räknat. Liksom fallet är med de flesta förenade post- och järnvägsstationer i allmänhet finns det inte något uppseendeväckande att berätta om dem och här inskränker jag mig till att i huvudsak lämna uppgifter om föreståndarnas namn och tjänstgöringstid. För Anten finns litet mera att läsa i det häfte som bär titeln "Posthistoria från Alingsås kommun" (nr 142 i min posthistoriska serie).

I Anten blev stinsen Olof Westergen ansvarig för posten från och med öppningsdagen den 1 januari 1900. Han efterträddes i januari 1910 av Frans Wilhelm Lustig som kom att bli post- och järnvägsstationsföreståndare under 31 år. Därefter vilade ansvaret för posten på följande järnvägsmän: Frans Erik Olof Ryler (1941-1944), Lars Einar Ohlin (1944-1951), Nils Göran Gunnar Hallberg (1951-1955), Frans Johan Gunnar Egerlo (1955-1961) och Lars Hugo Sannestål (1961-1964). Efter järnvägsepoken blev Rut Margareta Andersson föreståndare för den icke förenade poststationen den 1 juni 1964, närmast ditflyttad från Sjövik. Hon fick vara med om poststationens avveckling med september månads utgång 1971.

Mjörnsjö blev också en förenad post och järnvägsstation på det nya seklets första dag. Stationsföreståndaren Gunnar J:son Hellman blev ansvarig för postsysslan, följd den 1 september 1908 av Carl Otto Roslund. Därefter ansvarade följande järnvägsanställda för postsysslan till poststationens indragning den 1 februari 1953: Nils Richard Larsson (1921-1930), Beda Gustava Larsson (1930-1932), Karl Johansson (1932-1940), Hildur Gustafsson (1940-1947), Asta Strand (1947-1949) och Maggie Ottilia Bohlin (1949-1953).

Den indragna poststationen i Foglaryd kan sägas ha blivit ersatt av den förenade post- och järnvägsstationen Sjövik med det nya seklets ingång. Där blev stationsföreståndaren Johan David Sillén ansvarig för posten, följd i december 1903 av Erik Gustaf Eriksson. Denne lämnade över redan i december 1904 till Peder Georg Kallhauge, som varit föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen i Öttum sedan 1900. Han blev kvar i Sjövik till april 1922, då han efterträddes av Nils Arvid Nilsson, som avled i maj 1933 i blott 45 års ålder. N Erik Olsson blev hans efterträdare till och med maj 1942, då Arne Olof Holger Olsson tog över för en ny tioårsperiod. John Reinhold Heinemark blev föreståndare i maj 1952 och fyra år senare lämnade han över till Bengt Holger Bohlin som fick uppleva skilsmässan från järnvägen den 1 juni 1970.

Termen poststation upphörde och numera har postanordningen i Sjövik benämningen postkontor. Postutdelningen i Sjövik utgår från Gråbo.

ALVHEM (Skepplanda socken)

En förenad post- och järnvägsstation öppnades i Alvhem med 1906 års ingång. Carl Axel Vilhelm Persson ansvarade under en tid för den med 180 kr i årsarvode för bestyret med post. Det höjdes i oktober 1907 till 360 kr, ett belopp som också kom Axel Ivan Pontus Andersson till godo, när han tillträdde den 1 september 1908 som föreståndare för den från järnvägen då skilda poststationen. Han fick dessutom 240 kr om året för transport av posten de 600 meterna mellan järnvägsstationen och Riddarevallen, där poststationen låg.

Hilda Nikolina Hedin tog över den 1 oktober 1917, följd tre år senare av Agnes Konstantia Gustafsson. Efter 42 år i Postens tjänst blev hon pensionerad den 1 oktober 1962, då poststationen övertogs av Karin Maria Svahn. Hon blev utnämnd den 1 oktober 1974 till chef för postexpeditionen med namnet Älvängen 2 (i Skepplanda) och samtidigt drogs poststationen i Alvhem in.

PRÄSSEBO (Ale-Skövde socken)

För den poststation som öppnades i Prässebo järnvägsstation den 1 april 1906 blev stinsen Alfred Hennix ansvarig. Från järnvägen skildes posten den 1 oktober 1908, då handlanden Karl Richard Claesson tog över. Han fick inte mindre än 47 års tjänstetid i Posten, men 76 år gammal fick han träda ifrån därför att poststationen åter förenades med järnvägen den 1 juli 1955. Kontoristen K & Bergström tog nu över ansvaret för posten i Prässebo, följd vid 1963 års ingång av kollegan Bengt Klas Henriksson. I verkligheten var det från återföreningen järnvägsexpeditören Evert Karlsson som utförde göromålen. Poststationen drogs in den 7 december 1974 och den nya postadressen blev Lödöse, men den 1 april 1993 återinfördes postadressen Prässebo.

GARN (Tunge socken)

Med järnvägens tjänsteman Karl Ivar Helgstedt som ansvarig för postsysslan öppnades en poststation i Garns stationshus den 1 juni 1906. Han pensionerades den 1 oktober 1935 och efterträddes av Erik Gottfrid Andersson, som fick annan järnvägstjänst i april 1939. Efter en vakansperiod tog Svea Gunvor Hall över befattningen formellt den 1 september 1940. Hon fick uppleva poststationens indragning med juli månads utgång 1952.

ALAFORS (Starrkärrs socken)

En poststation öppnades i Alafors den 1 februari 1939 med Rut Ingeborg Augustsson som ansvarig. Den genomgick samma förändringar som övriga små postanordningar under 1970- och 1980-talens rivande utveckling och kallades från 1986 för postkontor. Detta drogs in den 1 juli 1990 men ortsadressen 440 42 ALAFORS behölls oförändrad. I organisationen med beteckningen "Nät 92" öppnades på entreprenad s k "Post i Butik" i Alafors.

Uppdatering

Manuskripten till de 300 första häftena i posthistorisk skriftserie har skrivits under åren 1988 -1995 under en mycket händelserik period i postens historia. Under mellantiden har avsevärda förändringar inträffat, även för de fasta postanstalterna. Jag har därför funnit det angeläget att komplettera häftena med uppgift om de fasta postanstalter, som på något sätt fått status förändrat sedan jag arbetade med manuskripten. Det rör sig i de flesta fall om övergång till entreprenad enligt de planer som omfattades av projekt "Nät 92". Oftast är det fråga om "Post-i-butik" med dess variationer, t ex i bibliotek, i livsmedelsaffär, i bensinmack osv, men mina källor anger inte alltid vem som är entreprenör. Det har ibland visat sig vara lämpligt att ange ändringarna samlade som nedan i stället för att göra ingrepp i de olika delavsnitten.

Enligt projekt "Nät 92", som bland annat gick ut på samverkan med olika företag för att säkerställa att mindre orter får behålla någon form av lokal postservice, har postkontoren i **Alafors, Bohus, Sjövik och Skepplanda** lämnats ut på entreprenad.